

การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

The Development of Ethical Leadership Indicators of
School Directors under the Office of the Basic Education
Commission in the North-eastern Region of Thailand

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร และเอกลักษณ์ เพ็ญสา

Sakthai Surakitbowon and Eakkaluck Pheasa

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: sakthai2492@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การดำเนินการวิจัยมี 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ระยะที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง 3 รอบและระยะที่ 3 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารและครู จำนวน 1,756 คน ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.34-0.90 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

---

*ได้รับบทความ: 5 มิถุนายน 2562; แก้ไขบทความ: 3 กรกฎาคม 2563; ตอรับตีพิมพ์: 28 กันยายน 2563

Received: June 5, 2019; Revised: July 3, 2020; Accepted: September 28, 2020

ผลการวิจัยพบว่า

1. ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก 26 องค์ประกอบย่อย 182 ตัวบ่งชี้

2. โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าไคสแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 42.70 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 121 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (p-value) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีที่วัดความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.98 ค่าความคลาดเคลื่อนจากการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.00 (Chi-square = 42.70, df = 121, p-value = 1.00, GFI = 0.99, AGFI = 0.98 และ RMSEA = 0.00) ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม; ตัวบ่งชี้

Abstract

The objectives of this study were to: 1) develop ethical leadership indicators of school, 2) to examine the congruence of the developed structural model on ethical leadership indicators of school with the empirical data. The study was divided into 3 phases. The first phase was the building of research conceptual framework by synthesizing relevant documents and researches and interviewing experts. The second phase was the development of ethical leadership indicators of school by applying modified Delphi's technique for 3 times, and the third phase was congruence examination of the developed structural model on ethical leadership indicators of school directors with the empirical data. Data was collected from the sample group of 1,756 school directors and teachers primary and secondary schools which were chosen as sampling units. A 5-level rating scale questionnaire with discrimination power for each item between 0.34-0.90 and the overall reliability value at 0.99 was the data collection tool of choice. Confirmatory factor analysis of the collected data was conducted by using statistics software.

The findings are as follows:

1. Ethical leadership indicators of school directors under the office of the basic education commission in the North-eastern region of Thailand consisted of 7 main components,

26 sub-components and 182 indicators.

2. The developed structural model on ethical leadership indicators of school directors under the Office of the Basic Education Commission in the North-eastern region of Thailand shows congruence with the empirical data with Chi-square = 42.70, df = 121, p-value = 1.00, GFI=0.99, AGFI = 0.98, RMSEA = 0.00, which are in accordance with the research hypothesis.

Keywords: Ethical Leadership; Indicators

1. บทนำ

งานด้านการศึกษาเป็นงานที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชาตินั้น ซึ่งขึ้นอยู่กับการศึกษาของพลเมืองเป็นข้อใหญ่ ตามข้อเท็จจริงที่ทราบกันดีแล้วระยะนี้บ้านเมืองของเรามีพลเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้มีสัญญาณบางอย่างเกิดขึ้นด้วยว่าพลเมืองของเราบางส่วนเสื่อมทรามลงไปในความประพฤติและจิตใจซึ่งเป็นอาการที่น่าวิตกว่าถ้าหากยังคงเป็นอยู่ต่อไป เราอาจจะเอาตัวเองไม่รอดปรากฏการณ์เช่นนั้นนอกจากเหตุอื่นแล้วต้องมีเหตุมาจากการศึกษาอย่างแน่นอน จึงพูดได้เต็มปากแล้วว่า เราจะต้องจัดงานด้านการศึกษาให้เข้มแข็งขึ้น (Office of the Education Council, 2017 : 7) อย่างไรก็ตามงานด้านการศึกษาจะบรรลุผลตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาชาติได้ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครู อาจารย์ต้องดำเนินการอย่างมีความรู้ ความเข้าใจปรองดองกันด้วยความจริงใจโดยมุ่งหวังผลสำเร็จร่วมกันเป็นสิ่งสำคัญกว่าสิ่งอื่นๆ ดังนั้น การบริหารงานการศึกษาจะเกิดประสิทธิผลได้ ผู้บริหารจะต้องใช้ภาวะผู้นำ (Leadership) กระจายความรับผิดชอบอย่างเป็นธรรมไปสู่ผู้ใต้บังคับบัญชาในหน่วยงานของตน

ถึงแม้จะไม่มีปัจจัยใดที่สามารถควบคุมการเปลี่ยนแปลงภายในหน่วยงานก็ตาม แต่สิ่งหนึ่งที่จะปรับปรุง และพัฒนาได้ตลอดเวลา ก็คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารหน่วยงาน (Owen, 1981 : 145)

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจึงเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำ หรือผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีความหวังของการเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม จริยธรรมต่อครู นักเรียนและบุคคลอื่นในสังคม ดังคำกล่าวที่ว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิผลจะต้องมีข้อกำหนดที่เป็นพันธสัญญาร่วมกันทุกคน โดยพันธสัญญาดังกล่าวที่เป็นแกนของค่านิยมสำคัญในโรงเรียนและสามารถใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานอ้างอิงในการตัดสินว่าพฤติกรรมหรือการกระทำใดของสมาชิกผิดถูก เหมาะสมหรือไม่ในเชิงจริยธรรม ผู้นำจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งไม่เพียงแค่จัดทำข้อพันธสัญญาของโรงเรียน แต่ต้องให้การสนับสนุนอย่างแข็งขัน และให้มีผลนำไปใช้ปฏิบัติอย่างจริงจังและเมื่อมีผู้ฝ่าฝืนต่อพันธสัญญาดังกล่าว ผู้นำต้องกล้าตัดสินใจใช้มาตรการเฆี่ยนตีสอนต่อผู้นั้น ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมต้องเริ่มจากตัวผู้นำที่มีจริยธรรมไม่เพียงแค่อบรมรู้ด้านคุณธรรมหรือสอนคนด้วยคำพูดเท่านั้น แต่สำคัญที่สุด คือ การประพฤติปฏิบัติให้

เป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนทั่วไป (Sergiovanni, et al., 1992 : 143) อย่างไรก็ตาม ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเปรียบเสมือนการเปลี่ยนสภาพหรือแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ (Transformation) ทั้งผู้นำและผู้ติดตามตามกระบวนการของภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ในท้ายสุดจะนำมาซึ่งจริยธรรมในการยกระดับความประพฤติ (Conduct) และแรงคล้อยทางจริยธรรม (Ethical Aspiration) ของผู้นำและผู้ติดตาม นอกจากนี้พลวัต (Dynamic) ของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจะทำให้ทั้งผู้นำและผู้ติดตามต่างก็บรรลุถึงผลสำเร็จสูงสุด เกิดการยอมรับ ชื่นชม และพึงพาวาศัยซึ่งกันและกันอีกด้วย (Burn, 1978 : 87)

การศึกษาและการพัฒนาภาวะผู้นำในทุกองค์การต่างก็มีความจำเป็นและได้รับความสำคัญตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ในประเทศไทยได้มีการศึกษาอบรมเรื่องของผู้นำและภาวะผู้นำมากขึ้น แต่เมื่อประเมินจากสภาพการบริหารงานของผู้นำในบริบทไทย พบว่า ผู้นำประเทศเกือบทุกคนใช้ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนในการบริหารงานเพียงอย่างเดียว คือ การบริหารแบบรักษาสถานภาพตำแหน่งของตนเอง ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขาดวิสัยทัศน์ที่ดีในการทำงาน ปฏิบัติงานแบบเดิมๆ คือใช้ระบบการบริหารงานแบบแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันระหว่างผู้นำกับผู้ติดตาม และผู้นำกับผู้นำ โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ขององค์การหรือประเทศชาติ ผู้นำดังกล่าวนี้มีอยู่เป็นจำนวนมากในทุกสังคมของสังคมไทยทั้งภาครัฐและเอกชน (Binchai and Kinawong, 2004 : 63-77) สำหรับปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของ

ผู้บริหารสถานศึกษานั้น ได้มีการศึกษาวิจัย พบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีปัญหาด้านคุณธรรมและจริยธรรมหลายด้าน เช่น การเบียดบังเวลาราชการ ชู้สาว ทุจริตการจัดซื้อจัดจ้าง ความไม่โปร่งใสในการใช้เงินรายหัวของนักเรียน การวางตนและประพฤติตนไม่เหมาะสม ขาดความเป็นธรรมในการพิจารณาความดีความชอบ

สภาพปัญหาดังกล่าว รัฐบาลและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้พยายามหาวิธีการป้องกันและแก้ไขมาโดยตลอด เห็นได้จาก การออกกฎระเบียบและแนวปฏิบัติต่างๆ เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่ระดับชาติลงมา เป็นต้นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 279 บัญญัติว่า มาตราฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ละประเภทให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 1 บททั่วไป ได้กำหนดความมุ่งหมายการจัดการศึกษา ในมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปหรือพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญต่อการปลูกฝังเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมด้วยเช่นกันโดยกำหนดกรอบแนวทางการศึกษาปฏิรูปการศึกษาในช่วงทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561 ไว้ในหลักข้อที่ 1 ว่า พัฒนาคุณภาพของคนไทยยุคใหม่ให้มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและภาค

ภูมิใจในความเป็นไทย

จากปัญหาดังกล่าวจึงมีผลทำให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมไม่เด่นมากนักในหน่วยงานของรัฐและเอกชนในประเทศไทย จนเป็นปัญหาเด่นชัดในสังคมไทย ซึ่งย่อมมีผลกระทบต่อโรงเรียนและสถานศึกษาทุกระดับที่ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่อยู่ในระดับที่ควรพัฒนา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง พัฒนาเพื่อนร่วมงาน และพัฒนาผู้เรียนรู้ให้ มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่เหมาะสมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้น กับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเพื่อ

ทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยการศึกษาเอกสารงานวิจัย และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 7 คน ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แจกแจงประเด็น สรุปสังเคราะห์และเรียบเรียงเนื้อหา นำไปสู่การสังเคราะห์กรอบแนวคิดของการวิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ 7 องค์ประกอบ ดังนี้ คือ 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา (CHARACTER) 2) จิตลักษณะความเป็นคนดีของผู้บริหารสถานศึกษา (PSYCHO) 3) จรรยาบรรณวิชาชีพครูของผู้บริหารสถานศึกษา (MORAL) 4) การเป็นผู้ให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา (SERVICE) 5) ความไว้วางใจต่อผู้บริหารสถานศึกษา (TRUST) 6) ความผูกพันต่อองค์การของผู้บริหารสถานศึกษา (COMMIT) และ 7) การส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ของงานและการเปลี่ยนแปลงของชุมชน (SUPPORT)

ระยะที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย

แบบปรับปรุง 3 รอบ โดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 22 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญใช้ค่าฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

ระยะที่ 3 การยืนยันตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการตรวจสอบสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เครื่องมือในการตรวจสอบใช้แบบสอบถาม 1 ฉบับ ที่มีลักษณะเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีความตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกของคำถามแต่ละข้อระหว่าง 0.34-0.90 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.99 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูผู้ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่าย ครูที่ทำหน้าที่หัวหน้าสายชั้น รวมจำนวน 1,756 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) สถิติที่ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง

พบว่าได้ 7 องค์ประกอบหลัก 26 องค์ประกอบย่อย 182 ตัวบ่งชี้ จำแนกได้ดังต่อไปนี้ คือ 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา 23 ตัวบ่งชี้ 2) จิตลักษณะความเป็นคนดีของผู้บริหารสถานศึกษา 32 ตัวบ่งชี้ 3) จรรยาบรรณวิชาชีพครูของผู้บริหารสถานศึกษา 31 ตัวบ่งชี้ 4) การเป็นผู้ให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา 15 ตัวบ่งชี้ 5) ความไว้วางใจต่อผู้บริหารสถานศึกษา 45 ตัวบ่งชี้ 6) ความผูกพันต่อองค์การของผู้บริหารสถานศึกษา 19 ตัวบ่งชี้ และ 7) การส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ของงานและการเปลี่ยนแปลงชุมชน 17 ตัวบ่งชี้

2. ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติวัดความกลมกลืนของโมเดล คือ ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 42.70 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 121 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 1.00 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 0.35 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.00 ค่า GFI เท่ากับ 0.99 และค่า AGFI เท่ากับ 0.98 และนอกจากนี้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังต่อไปนี้ คือ ด้านจิตลักษณะความเป็นคนดีของผู้บริหารสถานศึกษา มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 การเป็นผู้ให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 ความไว้วางใจต่อผู้บริหารสถานศึกษา มีน้ำหนักองค์ประกอบ

เท่ากับ 0.99 ความผูกพันต่อองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา มีน้ำหนักร่องค์ประกอบเท่ากับ 0.97 การส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ของงานและการเปลี่ยนแปลงชุมชน มีน้ำหนักร่องค์ประกอบเท่ากับ 0.95 จรรยาบรรณ

วิชาชีพครูของผู้บริหารสถานศึกษา มีน้ำหนักร่องค์ประกอบเท่ากับ 0.94 และคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าน้ำหนักร่องค์ประกอบเท่ากับ 0.93 ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ร่องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

ตัวแปร	น้ำหนักร่องค์ประกอบ (b)	ความคลาดเคลื่อนของตัวบ่งชี้ (S.E.)	t-Value	สปส. การพยากรณ์ (R ²)
CHARACTOR	0.93	0.05	18.46**	0.87
PSYCHO	1.00	0.05	21.18**	1.00
MORAL	0.94	0.05	20.98**	0.89
SERVICE	1.00	0.05	21.73**	1.00
TRUST	0.99	0.04	26.34**	0.98
COMMIT	0.97	0.05	20.86**	0.94
SUPPORT	0.95	0.04	21.31**	0.91

$\chi^2 = 42.70, df = 121, p = 1.00, \chi^2/df = 0.35, RMSEA = 0.00, GFI = 0.99, AGFI = 0.98$

หมายเหตุ: ** p < .01

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นทุกตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องในระดับมาก จึงได้คัดสรรกำหนดไว้ในโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างแสดงให้

เห็นว่าร่องค์ประกอบทั้ง 7 ตัว คือ ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้ให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความไว้วางใจต่อผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความผูกพันต่อองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา และด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ของงานและการเปลี่ยนแปลงชุมชน เป็นร่องค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัยและสมมุติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับแนวคิด

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยหลายขั้นตอนเพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ดังกล่าว เช่น การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ การสอบถามผู้เชี่ยวชาญด้วยเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุงแล้วนำมาวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมของการเป็นตัวบ่งชี้ ซึ่งปรากฏว่าตัวบ่งชี้ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับนิภาพร แสนเมือง (Sanmuang, 2014) วัชรภรณ์ ทีสุกะ (Teesuka, 2014) และพิชิต โกพล (Kophon, 2016) ซึ่งได้พัฒนาตัวบ่งชี้โดยดำเนินการหลายขั้นตอนตามกระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ 6 ขั้นตอน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวบ่งชี้ การนิยามตัวบ่งชี้ การรวบรวมข้อมูลการสร้างตัวบ่งชี้ การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ และวิเคราะห์ตามบริบทที่ต้องการศึกษา และการนำเสนอรายงานจึงทำให้ตัวบ่งชี้ทุกตัวที่ได้ผ่านขั้นตอนการทั้งหมดมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า โมเดลตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบหลักภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 7 องค์ประกอบ คือ 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา 2) จิตลักษณะความเป็นคนดีของผู้บริหารสถานศึกษา

3) จรรยาบรรณวิชาชีพครูของผู้บริหารสถานศึกษา 4) การเป็นผู้ให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา 5) ความไว้วางใจต่อผู้บริหารสถานศึกษา 6) ความผูกพันต่อองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา และ 7) การส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ของงานและการเปลี่ยนแปลงชุมชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมุติฐานการวิจัยและยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของดวงเดือน พันธุมนาวิณ (Bhanthumnavin, 2000) ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (Surakitbowon, 1999) สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (Kangpheng, 2014) ประจักษ์ เข้มไคร (Chamkai, 2016) และหงษา วงศ์จำปา (Vongjumpa, 2017)

6. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นผลมาจากข้อค้นพบในการวิจัย ดังนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำไปปฏิบัติ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นผลมาจากข้อค้นพบในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไปนี้

1.1 การนำตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชุดนี้ไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น หน่วยงานระดับนโยบายควรกำหนดให้มีองค์คณะบุคคลเพื่อศึกษาองค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบ และ 182 ตัวบ่งชี้ให้เกิดความเข้าใจ แล้วพัฒนาคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ดังกล่าวเพื่อเป็นแนวทางสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนได้นำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีความต่อเนื่องต่อไป

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองด้านภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมอย่างต่อเนื่องโดยศึกษาและเรียนรู้ พัฒนา ฝึกฝนตนเอง เพื่อให้เกิดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมทั้ง 7 องค์ประกอบอย่างครอบคลุม และแสดงออกเชิงพฤติกรรมจริยธรรมดังกล่าว เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การปฏิบัติงานตามกรอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมต้นแบบตามความต้องการของสังคม และประเทศชาติต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นผลมาจากข้อค้นพบในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในครั้งต่อไปดังนี้

2.1 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาในองค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบ คือ จิตลักษณะ ความเป็นคนดีของผู้บริหารสถานศึกษา การเป็นผู้ให้บริหารสถานศึกษาด้านความไว้วางใจต่อผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความผูกพันต่อองค์การของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ของงาน

และการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพวิชาชีพครูของผู้บริหารสถานศึกษาและด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในครั้งต่อไป ควรดำเนินการวิจัยเพื่อแสวงหารูปแบบการพัฒนางานองค์ประกอบแต่ละลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผลการวิจัยจะส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบต่อไป

2.2 ควรดำเนินการวิจัยพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในภูมิภาคอื่นทั้งหน่วยงาน ภาครัฐ และเอกชนเพื่อนำผลการวิจัยมาสังเคราะห์เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมต่อไป

2.3 ควรนำผลการวิจัย การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปพัฒนาคู่มือการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยกระบวนการวิจัยทดลอง เพื่อสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์เชิงพัฒนาได้อย่างสมบูรณ์และเหมาะสมต่อไป

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method) เริ่มจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสังเคราะห์สรุปเชิงเนื้อหาเพื่อร่างเป็นกรอบการศึกษาเบื้องต้น และนำร่างกรอบการ

ศึกษาร่างเป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน นำข้อมูลที่ได้มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ต่อจากนั้นพัฒนาตัวบ่งชี้โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง 3 รอบ

โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 22 คน เมื่อได้ตัวบ่งชี้แล้วจึงนำไปตรวจสอบเชิงยืนยันกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัยพบว่า ได้ 7 องค์ประกอบหลัก 26 องค์ประกอบย่อย 182 ตัวบ่งชี้

References

- Bhanthumnavin, D. (2000). *Moral Tree Theory: Research and Personal Development*. Bangkok : National Institute of Development Administration.
- Binchai, P. and Kinawong, N. (2004). Full Range Leadership Development Model for School Administrators in the Basic Education. *Naresuan University Journal*, 12(1), 63-77.
- Burns, J. M. (1978). *Leadership*. New York : Harper & Row.
- Chamkai, P. (2016). The Development of Trust Indicators on Directors of Primary School under the Office of the Basic Education Commission in the North-Eastern Region of Thailand. *Doctor of Philosophy in Education Administration and Development*. Graduate School : Sakon Nakhon Rajabhat University.
- Kangpheng, S. (2014). A Lisrel Model of Confirmatory Factors Analysis of Ethics Leadership. *Doctor of Philosophy in Education Administration and Leadership*. Graduate School : Sakon Nakhon Rajabhat University.
- Kophon, P. (2016). A Development of Strategic Leadership of School Directors Affecting the Effectiveness of Opportunity Expansion School under the Office of the Basic Education Commission in the Northeast of Thailand. *Doctor of Philosophy in Education Administration and Development*. Graduate School : Sakon Nakhon Rajabhat University.
- Office of the Education Council. (2017). *Basic Report of Ethicals Reinforcement in Thai Education System*. Bangkok : V.T.C Communication.
- Owen, R. G. (1981). *Organizational behavior in education*. America : SAGE Publication, Inc.
- Sanmuang, N. (2014). Development of Proactive Leadership Indicators of Administration in Educational Opportunity Extension School under the Office of Basic Education. *Doctor of Philosophy in Education Administration and Development*. Graduate School : Sakon Nakhon Rajabhat University.

- Sergiovanni, T. J., et al. (1992). *Moral Leadership: Getting to the Heart of School Improvement*. San Francisco : Jossey Bass.
- Surakitbowon, S. (1999). The Programmed Lesson for Improving Leadership Effectiveness of Deans Rajabhat Institutes. *Research Report*. Sakon Nakhon : Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University.
- Surakitbowon, S. (2014). *Professional Teachers: Principle, Concept and Operating*. Sakon Nakhon : Faculty of Education Sakon Nakhon Rajabhat University.
- Teesuka, W. (2014). Development of Strategic Management Indicators for Education Administrators under the Office of Primary Education Service Area. *Doctor of Philosophy in Education Administration and Development*. Graduate School : Sakon Nakhon Rajabhat University.
- Vongjumpa, H. (2017). An Ethical Leadership Development Model for School Directors under the Office of the Basic Education Commission in the Northeastern Region of Thailand. *Doctor of Philosophy in Education Administration and Development*. Graduate School : Sakon Nakhon Rajabhat University.

